

Läsnyckel

Splej: Mysteriet med häxan

Torsten Bengtsson

Ill.: Katarina Strömgård

Ett nytt äventyr i mysterieriet om kompisgänget "Splej" som har sin egen nyhetskanal. I kvarteret försvinner det många husdjur, däribland Lollo's älskade katt. En kvinna som kallar sig Baba Gaga annonserar att hon kan se in i framtiden – kan hon hjälpa till att återfå de försvunna husdjuren? Ett nytt fall för Splej att lösa!

Innan du läser

Beskriv vad du ser på omslaget. Var någonstans är de fyra i Splej tror du? Hur ser de ut att känna? En av dem ser ut att vara lite konstigt klädd, varför då tror du? Vad tänker du när du ser bilden och läser bokens titel?

Läs baksidestexten. Tror du att det finns människor som kan se in i framtiden? Tror du på häxor? Tror du Lollo får tillbaka sin katt?

Läs kapitelrubrikerna och fundera över om de ger ytterligare ledtrådar till handlingen.

Om du tittar noga på ordet Splej på omslaget så förstår du kanske varför gruppen kallar sig det. Du kan kanske också räkna ut vad var och en har för roll?

Medan du läser

Mystiska steg

Om du skulle starta en studio, vilka av dina kompisar skulle du helst göra det med? Var skulle ni vara?

Hur förstår du dig att ett "kråkslott" ser ut?

Peo tror inte på spöken men kan inte låta bli att ropa ändå när han går in i stugan. Har du själv någon sådan sak du brukar göra fastän du inte tror på det egentligen? Tror du Peo inbillar sig skuggan eller tror du det var någon i trädgården?

Lollo och Ester skriver manus till programidén – men vad gör de då? Vad är ett manus?

Hans och Greta

Tror du att Baba Gaga har övernaturliga krafter? Hur kunde hon veta var Siv skulle leta? Vem tycker du har mest rätt av Lollo och Ester när de blir ovänner? Varför tror du Lollo försvarar Baba Gaga?

Verkar den som bor i kråkslottet rik? Varför/varför inte?

Hur skulle Ester kunna ta reda på vad "som pågår där inne"?

En hund försvinner

Vad tänker du kring det Peo ser på anslagstavlan? Är det något som verkar konstigt?

Händer det något du tycker verkar misstänkt när Harry försvinner?

Skulle du som farfar helst ha ringt polisen om din hund försvann eller ha kontaktat ett så kallat medium som Baba Gaga?

Men bara för att vi inte vet svaren kan vi inte hitta på saker. Då blir de till osanningar, säger Peos mamma. Förstår du vad Peos mamma menar? Diskutera!

Vad tror du Peo tänker om övernaturliga krafter?

Hemma hos Baba Gaga

När förstod du att Peo drömde? Har du själv drömt en mardröm någon gång? Vad handlade den om?

Hur reagerar Peo hos Baba Gaga? Vad tror du Ester tänker om Peo?

Varför blir Peo rädd för den svarta katten?

Vi gör en plan

När har volvon tidigare nämnts i bokens handling? Bläddra tillbaka och kolla om du inte minns.

Vad tror du Splejs plan går ut på? Hur ska de egentligen avslöja Baba Gaga?

Baba Gaga möter Baba Gaga

Får man göra det som Splej gör? Får de vara på någon annans tomt? Får de gå in i huset för att leta efter djuren?

Peo säger att de andra tvingade honom att testa ta sig in genom kattluckan men Jamal protesterar. Vad tycker du? Blev Peo tvingad eller inte?

Hur skulle du reagerat om du trodde du var ensam hemma och plötsligt hörde steg och röster? Vad skulle du ha gjort?

Sanningen

Tycker du synd om Olga? Varför/varför inte? Är det rätt att anmäla henne till polisen? Skulle du ha gjort det?

Ett slut och en början

Varför heter kapitlet så?

Efter läsningen

Vad tyckte du var bra i boken? Vad minns du bäst från handlingen?

När var det som mest spännande?

Finns det något du hade velat ändra på som du tycker skulle gjort boken mer spännande?

Vilket tema tycker du är viktigast i boken?

Vilken karaktär i boken tycker du mest påminner om dig själv?

*

När Torsten Bengtsson skriver inspireras han i likhet med många författare ofta av verkligheten. Priset han refererar till där man kunde vinna mycket pengar om man under vetenskapliga former bevisade sina övernaturliga krafter är troligen James Randis pris. Han är f d illusionist och föreläser om sådant han vill motbevisa som bedrägeri och bluff. Han har en youtube-kanal, hemsida m m och på denna sidan hittar man undervisningsmoduler för elever: <https://web.randi.org/educational-modules.html> (OBS: på engelska).

*

I den här boken heter häxan Baba Gaga men det finns ett snarlikt namn på en fasanfull häxa i den slaviska kulturen. Då heter hon Baba Jaga (eller Baba Yaga) – sök på internet eller gå till biblioteket och be bibliotekarien plocka fram böcker där hon finns med. Gör gärna en bild av hur du tänker dig att hennes hus ser ut!

*

Journalistik

Hur skriver man ett manus? I ett manus ska det framgå vad som ska synas och höras i bild. Vad tror du Lollo och Ester skriver i manuset till reportaget om hennes försvunna katt? Skriv hur du tänker dig att det kan se ut!

Spela in ert egna nyhetsreportage! Börja med att leta upp en nyhetsartikel (eller leta efter en nyhet som kanske finns i din närhet) som ni vill göra till ett nyhetsreportage. Titta sedan på olika nyhetsinslag: hur är nyhetsuppläsarna klädda, hur ser det ut där de filmar, var är filminslagen inspelade (i förhållande till vilken nyhet som läses upp), vilken typ av frågor är det som ställs? Nu kan ni börja skriva ett manus där ni bestämmer vilka frågor som ska ställas och hur de ska besvaras. Välj också vem som ska spela vilken roll och vem som ska filma. När man ska spela in en film behöver man också hitta en plats man tycker passar bra. Nu är det bara att sätta igång och filma!

*

Skriv en mysterieberättelse

Prova författarens svåra arbete – bygg en egen deckarintrig! Jobba gärna i grupp. Hur lång tid det tar kan variera men på en förmiddag kan man jobba fram en intrig (=handling, story, röd tråd).

* Vem/vilka vill ni ska lösa brotten?

Vem ska vara brottsling? Tänk igenom de **karaktärer** ni skapar vad gäller ålder, utseende, intressen, bostad, karaktärsdrag, relationer m m. Karaktärerna är viktiga för att skapa en bra berättelse och de som ska lösa brottet kommer att bli berättelsens huvudpersoner.

* Vilket **brott** ska det handla om? Tänk igenom några olika slags brott som finns innan ni bestämmer er.

* **Var** ska berättelsen utspela sig? Det är ofta bra att välja en plats man känner väl till.

Vad är **brottsplatsen**? Vad kan det finnas för **ledtrådar** på brottsplatsen?

*Vilka karaktärer behövs för att skapa **villospår** (falska ledtrådar) som leder de som ska lösa brottet fel? I mysterieböcker misstänker ofta den som ska lösa brottet fel person från början för att öka spänningen i berättelsen...

*Hur räknar den som löser brottet ut vem som är misstänkt? Vilka **ledtrådar** stärker misstankarna?

*Hur skapar ni en spännande **upplösning** där misstankarna ska bevisas och den skyldige gripas?

Vad händer med karaktärerna när brottet är löst?

Använd gärna de fetmarkerade orden som rubriker och lösa post-it-lappar – då blir det lätt att testa idéer som senare kanske förkastas eller kasta om i händelseförloppet. Sen är det bara att sätta igång att skriva, eller kanske berätta, själva historien...

*

Hegas arbetsmaterial kallar vi Läsnycklar – med fokus på samtal och bearbetning. Vi vill att böckerna ska räcka länge och att läsaren ska aktiveras på olika sätt och på olika plan. Ibland fokuserar Läsnyckeln mest på innehållet, ibland mer på genren, språket eller formen, det beror på vilken titel det gäller.

Välj ut frågor och uppgifter utefter vad som passar din klass/barngrupp. Jobbar du med yngre barn får förstås skriv-uppgifter förvandlas till något annat. Uppgifterna kan användas individuellt eller gemensamt i t ex boksamtal. Antingen jobbar ni med dem under läsningens gång, eller efteråt. Svaren på de flesta frågorna finns i texten – det finns inget facit i den här Läsnyckeln.

Mycket läsnöje!